

ΚΛΙΜΑΤΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (Οκτώβριος 2007)

Συγγραφέας: ΝΙΚΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ

Η δυστοκία που παρατηρείται στην εφαρμογή των ήδη γνωστών λύσεων για την αντιμετώπιση της μεγαλύτερης απειλής που αντιμετωπίζει σήμερα ο πλανήτης, αυτής των κλιματικών αλλαγών, είναι μάλλον αναμενόμενη. Σύμφωνα με όλα τα διαθέσιμα μοντέλα και με βάση αρκετά συντηρητικές εκτιμήσεις, πρέπει, κατ' ελάχιστο, να μειώσουμε -σε παγκόσμιο επίπεδο- τις εκπομπές των αερίων του θερμοκηπίου κατά 50-60% μέχρι τα μέσα του αιώνα μας. Όπως είναι αναμενόμενο, οι αναπτυγμένες χώρες οφείλουμε να προχωρήσουμε σε πολύ πιο δραστικές μειώσεις των εκπομπών μας (της τάξης του 80%) μέσα στην ίδια περίοδο. Και όλα αυτά για να περιορίσουμε την αύξηση της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη στους 2oC μέχρι τα τέλη του αιώνα¹.

Είναι σαφές σε όλους ότι δε μιλάμε πλέον για την ανάγκη μικροαλλαγών ή διορθώσεων αλλά για την ανάγκη ανατροπής του σημερινού τρόπου παραγωγής και κατανάλωσης ενέργειας². Και αυτό επιφέρει τεράστια αμηχανία σε ένα σύστημα που έχει ρυθμιστεί με τρόπο ώστε να υπολογίζει την ανάπτυξη με βάση τη χρήση ορυκτών καυσίμων για την παραγωγή ενέργειας αλλά και την κατά κεφαλή κατανάλωση ενέργειας.

Αφού δαπανήθηκαν σημαντικά ποσά για να αμφισβητήσουν (χωρίς επιτυχία) τις κλιματικές αλλαγές, τώρα δαπανώνται ακόμη μεγαλύτερα ποσά σε μια προσπάθεια αναζήτησης «λύσεων», οι οποίες θα εξασφαλίσουν ότι δε θα αλλάξουν οι «παίκτες» στο χώρο της ενέργειας. Όροι όπως «καθαρός άνθρακας» και «αποθήκευση άνθρακα» επιστρατεύονται σε μια απέλπιδα προσπάθεια του σημερινού ενεργειακού κατεστημένου να παραμείνει κυρίαρχο, προτείνοντας «λύσεις» που εξασφαλίζουν ότι ... τίποτε δε θα αλλάξει.

Παράλληλα, η πυρηνική βιομηχανία παρουσιάζει εαυτόν ως σωτήρα στο

αδιέξοδο των επερχόμενων κλιματικών αλλαγών. Μας κρύβει βέβαια τόσο το κόστος όσο και την πρακτική αδυναμία να φτάσει στο σημείο να υποκαταστήσει έγκαιρα σημαντικό μέρος των σημερινών σταθμών παραγωγής ενέργειας με ορυκτά καύσιμα. Και προφανώς αποσιωπά επιμελώς την αχίλλειο πτέρνα όλων των πυρηνικών σταθμών: την παραγωγή και διάθεση των πυρηνικών αποβλήτων.

Με αυτά τα δεδομένα, οι επενδύσεις στα ορυκτά καύσιμα και στην πυρηνική ενέργεια μοιάζουν ως επενδύσεις βραχείας πνοής. Ήδη πολλές από τις εταιρίες που δραστηριοποιούνται στο χώρο του πετρελαίου, του φυσικού αερίου και των πυρηνικών στρέφουν μέρος του ενδιαφέροντός τους προς την καθαρή ενέργεια. Ανάμεσα στους μεγάλους επενδυτές των πλέον ώριμων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ) αναγνωρίζουμε μερικούς από τους «παραδοσιακούς» συμβατικούς ενεργειακούς κολοσσούς. Είναι άγνωστο αν αυτό αποτελεί προσπάθεια «πρασινίσματος της πρόσοψης», ενώ το εσωτερικό παραμένει το ίδιο ή επιδίωξη να κατακτήσουν προνομιακή θέση στο νέο ενεργειακό σκηνικό.

Ταυτόχρονα όμως, ο αποκεντρωμένος χαρακτήρας των ΑΠΕ δίνει τη δυνατότητα ανάπτυξης πολλών μεσαίων και μικρών επιχειρήσεων, οι οποίες καλούνται να καλύψουν πολύ διαφορετικές ανάγκες. Ανάγκες που -πρακτικά- δεν μπορούν να καλύψουν οι ενεργειακοί κολοσσοί. Αυτή η εξέλιξη δημιουργεί μια εντελώς διαφορετική εικόνα στο χώρο της ενέργειας και νέα δεδομένα ως προς τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι, στη Γερμανία, δημιουργήθηκαν περισσότερες από 170.000 νέες θέσεις εργασίας, αλλά και πολλές νέες εταιρίες, μέσα από το πρόγραμμα της χώρας για την προώθηση των φωτοβολταϊκών. Στη χώρα μας, η επενδυτική αβεβαιότητα έρχεται να φρενάρει το ενδιαφέρον μικρών και μεγάλων επενδύσεων στο χώρο των ΑΠΕ. Οι επιχειρηματικές ευκαιρίες όμως δε σταματούν στο προφανές.

Οι προσομοιώσεις που προσπαθούν να προσεγγίσουν το μέλλον μας, με βάση τις πλέον αξιόπιστες διαθέσιμες πληροφορίες, συμφωνούν στα εξής: ανεξαρτήτως της σύνθεσης του ενεργειακού μίγματος του αύριο (άνθρακας, λιγνίτης, φυσικό αέριο, πετρέλαιο, πυρηνικά, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, υδρογόνο κλπ) το 50% της λύσης του προβλήματος των κλιματικών αλλαγών προέρχεται από την εξοικονόμηση ενέργειας. Η πρόκληση λοιπόν την οποία καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε μπορεί να περιγραφεί ως εξής: διατήρηση και βελτίωση του βιοτικού επιπέδου στον πλανήτη

μας με σημαντική μείωση της χρήσης ενέργειας στον αναπτυσσόμενο κόσμο, ελεγχόμενη αύξηση κατανάλωσης ενέργειας στον αναπτυσσόμενο κόσμο μέσα από την παραγωγή καθαρής ενέργειας. Η σημερινή εικόνα που θέλει την κατά κεφαλή κατανάλωση ενέργειας ως δείκτη ανάπτυξης και ευημερίας πρέπει απλώς να δώσει τη θέση της σε δείκτες ενεργειακής απόδοσης.

Η πρόκληση της εξοικονόμησης έχει θετική απάντηση και ταυτόχρονα προσφέρει τεράστιες ευκαιρίες. Ήδη αρκετές εταιρίες παραγωγής ενέργειας άρχισαν να προσανατολίζονται στην κατεύθυνση της παροχής ενεργειακών υπηρεσιών και συμβουλών. Η πιο καθαρή ενέργεια -αυτή που δεν καταναλώνουμε- εκτός από το περιβάλλον φροντίζει και για την επιχειρηματικότητα και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Ας αναλογιστούμε ότι τα περιθώρια εξοικονόμησης είναι τεράστια στο χώρο των μεταφορών, στον κτιριακό (τριτογενή) τομέα, στο χώρο της θέρμανσης και ψύξης κ.λπ.

Τα καλά νέα για τη χώρα μας είναι ότι, με δεδομένη την εξαιρετικά υψηλή ενεργειακή ένταση που χαρακτηρίζει σήμερα την οικονομία μας³, είναι εύκολο να κάνουμε πραγματικά άλματα προς τα εμπρός.

Σημειώσεις

1. Σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις και τις πλέον έγκυρες επιστημονικές εκτιμήσεις, η αύξηση της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη θα συνεχιζόταν ακόμη και αν υπήρχε τρόπος σήμερα να σταματήσουμε εντελώς τις εκπομπές των αερίων του θερμοκηπίου, κυρίως λόγω της μεγάλης ποσότητας των θερμοκηπιακών αερίων που ήδη βρίσκεται στην ατμόσφαιρα. Η προσπάθεια όλων μας επικεντρώνεται στο να περιορίσουμε την αύξηση της μέσης θερμοκρασίας της γης κάτω από τους 2οC, μια και πάνω από αυτή την τιμή αναμένονται μη αντιστρεπτές μεταβολές και σημαντικές καταστροφές, ενώ ταυτόχρονα πολλά οικοσυστήματα δεν θα έχουν τη δυνατότητα

προσαρμογής στα νέα κλιματικά δεδομένα.

2. Είναι προφανές ότι η απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα (λιγνίτη, πετρέλαιο ή φυσικό αέριο) δεν μπορεί να γίνει από τη μια μέρα στην άλλη. Είναι όμως απαραίτητο να τεθεί ένα σαφές χρονοδιάγραμμα. Η Γερμανία λ.χ. ενέκρινε πρόσφατα τα μέτρα για το σταδιακό κλείσιμο της βιομηχανίας άνθρακα, με τη διακοπή των κρατικών επιδοτήσεων, ώστε όλα τα ανθρακωρυχεία της χώρας να έχουν κλείσει μέχρι το 2018, σηματοδοτώντας και επισήμως την αρχή του τέλους για την ισχυρότερη βιομηχανία άνθρακα της Ευρώπης. Στο χρόνο που μεσολαβεί πρέπει να γίνει και ο απαραίτητος σχεδιασμός για τις τοπικές κοινωνίες και οικονομίες που εξαρτώνται από την εξόρυξη/ χρήση άνθρακα. Η Ελλάδα πότε με το καλό;

3. Σε ότι αφορά στην ενεργειακή ένταση (κατανάλωση ενέργειας για την παραγωγή μονάδας ΑΕΠ) της ελληνικής οικονομίας, η Ελλάδα κατέχει τη 2η χειρότερη θέση, μετά τη Φινλανδία, απέχοντας κατά 21,4% από το μέσο όρο ενεργειακής έντασης των χωρών της Ε.Ε. των 15. Αντίστοιχα, ο δείκτης της ενεργειακής αποδοτικότητας για την Ελλάδα, ανέρχεται, σήμερα, στο 66,1%, με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο να βρίσκεται στο 71,3%, κατατάσσοντας την Ελλάδα τέσσερις θέσεις από το τέλος, όσον αφορά στην ορθή αξιοποίηση της συνολικής ενέργειας που διατίθεται στη χώρα σε σχέση με εκείνη που καταναλώνεται στην τελική χρήση.